

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 29

Fylke: Vest Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Laudal

Emne: Julenissen

Bygdelag: Øvreheia

Oppskr. av: O. G. Bruskeland

Gard: Bruskeland

(adresse): Mandal

G.nr. 8 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eiga røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

1. SVAR
 Vart nok litt omtala i heimen, men blei først for alvor kjend ved første juletreffest på Bruskeland 1888 ved julekort med julenisse og grautfat, på låven, og at julenissen kom med julegåver til snille og lydige barn. Me fekk gåver, men læraren delte dei ut. Det vilde nok nerast ha vore "ukristelig" eller lite høvelig om ein "utkledd" nisse hadde gjort det. Det var først 10-15 år seinare at det gjekk ann å klæ ut ein nisse med maske og raud topplue^{fil} *vå* gjera det. for å vekja meir undring og mora og millom anna med gjetting om kven som var nisse. Ved julekort *y* julehefter er nissen nå blit ålment kjend.
2. Det vanlege er nok bare små julegaver-godter og smågjenstande. Han har dei i pose eller sekk. Ved besøk i heimane er det vanleg at han skal trakteres t.d. med kaker, frukt o. lign. som han tek med seg.
3. Barn eller vaksen med humør og flink til å snakke. Ein vaksen skal helst vera liten *av rust.*
4. Kvit, langt skjegg, rødt topplue, knebukser og sokkeband med dusker i umse farger. Kufta så ymse, men mest mogeleg utan om det vanlege.
5. Julemaskene kjøpes. Utstyret ellers lager ein sjøl.
6. Ja, iallfald gutane. Vanleg også jentene, men dei kan også ha anna hovedplagg. Det gjeld å vera så ukendeleg som mogeleg.

- 2
7. På fester deler julenissen ut julegaver. Ved besøk i privat huse hender det nok også dersom einskilde i huset serleg skal huskes på. Grunnen til det kan vera så ymse. t.d. for å få meir moro eller for å få sers opmerksomhet fra den som fær gåva.
 8. Frå først av var nok nissen sett i samband med tuftegubben eller julebukken som frå gamalt skulde visast oppmerksomhet julekvelden.
 9. i 80-90 årene vart ^{det} nok ofte framstilt slik at julegåvehe kom på ein måte ved julenissen eller julebukken. Korleis forholde mellom desse egentlig var kan eg ikkje seia noko om. Det var "julebukken" som ^{da} var mest på tale. Det var vanleg tale at fire veker før jul tok han plass i stova i det eine hjørne. Når ei veke var gått flytta han til neste hjørne, -neste til 3-je "med sola" for så fjerde- eller julekvelden å ta plass i høgsæte. I desse 4 vekene holdt han øie med forberedelser til julen og serleg om barna var lydige og flinke for det hadde mykje å seia korleis det blei med julegåvene. og med jula ellers.

Ordet julebukk er nå gjengen mest heilt ut. Det er ^{bare} mest vatt i å gå "julebukk"

5379

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING